

Sygnatura akt XII C 2086/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 17 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Anna Łosik

Protokolant:Protokolant sądowy Agata Zbąszyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 grudnia 2014 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa - Prezydenta M. P.**

przeciwko **B. N.**

o zapłatę

I. Powództwo oddała.

II. Zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

SSO Anna Łosik

Sygn. akt XII C 2086/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 03.06.2014r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta P. mający siedzibę w P., domagał się od B. N. zapłaty kwoty 11.113.227,00 zł. z ustawowymi odsetkami od kwoty 11.062.008,00 od dnia 14.03.2014r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 51.219,00 zł od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty. Powód domagał się wydania nakazu zapłaty i zasądzenia od pozwanej na jej rzecz zwrotu kosztów procesu na rzecz Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta P., a na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że decyzją z dnia 8.07.2014 r., nr (...), Starosta (...) ustalił na rzecz pozwanej B. N. odszkodowanie w wysokości 11.113.227,00 zł za nieruchomości położoną w P. przy ul. (...), wywłaszczoną na rzecz Skarbu Państwa orzeczeniem Prezydium Rady Narodowej Miasta P. (...) Spraw Wewnętrznych z dnia 31.08.1968 r., nr (...)stanowiącą w dacie wywłaszczenia działkę nr (...) o pow. 1.8622 ha, zapisaną w księdze wieczystej KW nr (...), aktualnie oznaczoną jako działki nr (...) o pow. 0,0389 ha, (...)o pow. 0,0416 ha i (...)o pow. 1,7817 ha, zapisane w księdze wieczystej KW nr (...). Do wypłaty odszkodowania zobowiązany został Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta P..

Nakazem zapłaty z dnia 07.07.2014 roku wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Postanowieniem z dnia 07.07.2014 r. Sąd udzielił zabezpieczenia powództwa poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na udziale pozwanej wynoszącym 7/10 części w prawie własności nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...) obręb J. o pow. 617 m2, dla której Sąd Rejonowy (...)prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Pozwana reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, w ustawowo przewidzianym terminie wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, domagając się oddalenia powództwa w całości, oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że powództwo jest niezasadne. Powód nie podał, iż postępowanie dotyczące wypłaty odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość toczy się nadal, a jedyną kwestią sporną jest wysokość odszkodowania, co wprost wynika z decyzji Wojewody (...) z dnia 12.02.2014r.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 8.07.2014 r., nr (...), Starosta (...) ustalił na rzecz pozwanej B. N. odszkodowanie w wysokości 11.113.227,00 zł za nieruchomość położoną w P. przy ul. (...), wywłaszczoną na rzecz Skarbu Państwa orzeczeniem Prezydium Rady Narodowej Miasta P. (...) Spraw Wewnętrznych z dnia 31 sierpnia 1968 r., nr (...) stanowiącą w dacie wywłaszczenia działkę nr (...) o pow. 1.8622 ha zapisaną w księdze wieczystej KW nr (...), aktualnie oznaczoną jako działki nr (...) o pow. 0,0389 ha, (...) o pow. 0,0416 ha i (...) o pow. 1,7817 ha, zapisane w księdze wieczystej KW nr (...). Do wypłaty odszkodowania zobowiązany został Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta P..

W dniu 7.10.2010 r. powód zapłacił B. N. kwotę 11.113.227,00 zł, na którą złożyło się odszkodowanie z tytułu decyzji z dnia 8.07.2014 r., nr (...) oraz odsetki ustawowe.

Prezydent Miasta P. złożył odwołanie od decyzji Starosty (...) z dnia 8.07.2014 r., nr (...). Wojewoda (...) decyzją z dnia 10.09.2010 r. nr (...) umorzył postępowanie odwoławcze.

Prezydent Miasta P. złożył skargę do WSA w Poznaniu na decyzję Wojewody (...) z dnia 10.09.2010 r. nr (...). WSA w Poznaniu wyrokiem z dnia 9.03.2011r., sygn. Akt (...) uchylił decyzję Wojewody (...) z dnia 10.09.2010 r. nr (...) /10 i decyzję Starosty (...) z dnia 8.07.2014 r., nr (...)

Skargi kasacyjne od wyroku WSA w Poznaniu z dnia 9.03.2011r., sygn. Akt (...) /10 złożyli: Wojewoda (...) i pozwana B. N.. NSA wyrokiem z dnia 18.07.2012 r. sygn. Akt (...), uchylił wyrok WSA w Poznaniu z dnia 9.03.2011r., sygn. Akt (...)

WSA w Poznaniu wyrokiem z dnia 5.12.2012 r. sygn. Akt (...) uchylił decyzję Wojewody (...) z dnia 10.09.2010 r. nr (...)

Skargę kasacyjną od wyroku WSA w Poznaniu z dnia 5.12.2012 r. sygn. Akt (...) złożyła pozwana B. N.. NSA wyrokiem z dnia 14.11.2013 r. sygn. Akt (...) oddalił skargę kasacyjną pozwanej B. N..

Wojewoda (...) decyzją z dnia 12.02.2014 r., nr (...) /10, uchylił decyzję Starosty (...) z dnia 8.07.2014 r., nr (...) przekazując sprawę organowi I instancji do ponownego rozpoznania.

dowód: decyzja Starosty (...) z dnia 8.07.2010 r. k. 7-10; potwierdzenie przelewu z dnia 07.10.2010 r. k. 11; decyzja Wojewody (...) z dnia 10.09.2010 r. k. 12-18; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 9.03.2011 r. k. 19-28; Wyrok NSA z dnia 18.07.2012 r. k. 29-38; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 5.12.2012 r. k. 39-52; wyrok NSA z dnia 14.11.2013 r. k. 53-57; decyzja Wojewody (...) z dnia 12.02.2014 r. k. 58-59.

Pismem z dnia 28.02.2014 r. Prezydent Miasta P. wezwał pozwaną B. N. do zwrotu wypłaconej kwoty odszkodowania. Zgodnie z treścią wezwania kwota odszkodowania powinna być zwrócona w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Wezwanie do zapłaty doręczono w dniu 6.03.2014 r.

Pismem z dnia 12.03.2014r. pozwana B. N. odmówiła zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania i oświadczyła, że zachowuje tę kwotę na poczet przyszłego odszkodowania, które ma być ustalone nową decyzją przez Starostę (...).

dowód: wezwanie z dnia 28.02.2014 r. k. 60, pismo z dnia 12.03.2014 r. k. 62.

W toku ponownego rozpoznania sprawy wartość nieruchomości, stosownie do operatu szacunkowego z dnia 08.08.2014r. (sporządzonego na zlecenie Starosty (...)), wartość wywłaszczonej nieruchomości określono na kwotę 16.513.350zł i w konsekwencji, decyzją z dnia 03.12.2014r., ustalono na rzecz pozwanej odszkodowanie w kwocie 16.510.231,82zł (zaliczając na poczet odszkodowania kwotę wypłaconą na podstawie orzeczenia Prezydium Rady Narodowej Miasta P. (...) Spraw Wewnętrznych z dnia 31.08.1968r. zwaloryzowaną na dzień wydania decyzji nr (...)).

dowód: operat szacunkowy k.125-129, decyzja z dnia 03.12.2014r. k.141-148)

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie odpisów dokumentów załączonych do akt sprawy przez strony.

Sąd uznał za wiarygodne wszystkie zgromadzone w sprawie dokumenty, albowiem nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a sąd nie znalazł podstaw by uczynić to z urzędu.

Sąd zważył co następuje:

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był bezsporny pomiędzy stronami. Spór dotyczył interpretacji przepisu art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jeżeli decyzja na podstawie której wypłacono odszkodowanie została następnie uchylona lub stwierdzono jej nieważność, osoba której wypłacono odszkodowanie lub jej spadkobierca, są zobowiązani do zwrotu tego odszkodowania po jego waloryzacji na dzień zwrotu.

Z powyższego wynika zatem jednoznacznie, że obowiązek zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania powstaje, gdy decyzja przyznająca odszkodowanie została wyeliminowana z obrotu prawnego, tj. gdy stwierdzono jej nieważność bądź też została uchylona. W konsekwencji bowiem, wypłacone bez istniejącej podstawy prawnej odszkodowanie, staje się świadczeniem nienależnym. Uzyskanie świadczenia bez podstawy prawnej upoważnia natomiast podmiot, którego kosztem się to odbyło, do żądania zwrotu tego świadczenia.

Wojewoda (...) decyzją z dnia 12.02.2014 r., nr (...).10, uchylił decyzję Starosty (...) z dnia 8.07.2010 r., nr (...) ustalającą na rzecz pozwanej B. N. odszkodowanie w wysokości 11.113.227,00 zł za nieruchomość położoną w P. przy ul. (...). Celem jednak owego uchylecia było przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi I instancji. Starosta (...) po uchyleniu ww. decyzji w dnia 12.02.2014 r. przez Wojewodę (...) miał zatem obowiązek na nowo określić wysokość odszkodowania dla pozwanej.

Co istotne, przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez organ administracji przedmiotem wątpliwości nie była okoliczność, czy pozwanej należy się w ogóle odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości (czyli zasada odpowiedzialności), ale wysokości tego odszkodowania. Wynika to wprost z uzasadnienia decyzji Wojewody (...) z dnia 12.02.2014r., w którym organ ten podkreślił, że nie kwestionuje legitymacji Miasta P. jako strony niniejszego postępowania, ale nie uwzględnił jego odwołania z uwagi na bepodstawność zarzutów. Starosta (...) prawidłowo ustalił odszkodowanie, a jedynie dezaktualizacja głównego dowodu w sprawie przesądziła o konieczności uchylecia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Wycena nieruchomości ujęta w operacie szacunkowym z dnia 30.04.2010 r. pochodziła sprzed prawie 4 lat i nie mogła w związku z tym przejść pozytywnej weryfikacji w świetle art. 80 kpa w związku z treścią art. 156 ust. 3.

Przechodząc w kontekście powyższego do analizy przepisu art. 132 ust. 3a ustawy, należy dojść do wniosku, iż intencją ustawodawcy było uregulowanie obowiązku zwrotu odszkodowania w sytuacji, gdy dochodzi do trwałego wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji stanowiącej podstawę do wypłacenia tego odszkodowania. Gdyby przepis interpretować w sposób zaproponowany przez powoda oznaczałoby to, że strona zobligowana byłaby zwrócić wypłacone odszkodowanie tylko po to, aby następnie otrzymać je ponownie w nowej wysokości. Niewątpliwie nie taka zaś była intencja racjonalnego ustawodawcy. Jakkolwiek decyzja Starosty (...) została uchylona, to akt

wywłaszczeniowy nadal pozostawał w mocy. Nie może budzić zastrzeżeń, że w takiej sytuacji odszkodowanie nadal jest należne, nie odpadła zatem podstawa prawna jego świadczenia w rozumieniu art.410§2kpc

Warto w tym miejscu przywołać wyrok WSA w Warszawie z 26 stycznia 2012r. (I SA/Wa 1092/11), w którym sąd administracyjny wprost wskazał, iż przepis art. 132 ust. 3a ugn nie ma zastosowania w sytuacji, gdy stronie przysługuje roszczenie, co do różnicy pomiędzy kwotą ustalonego ponownie odszkodowania a kwotą odszkodowania już wypłaconego. Zdaniem Sądu z przepisu tego wynika obowiązek zwrotu zwaloryzowanego świadczenia, jednakże wtedy, gdy wyeliminowanie decyzji z obrotu prawnego wskutek stwierdzenia jej nieważności lub uchylecia skutkuje tym, iż odszkodowanie już nie przysługuje. Podobnie wypowiedział się NSA w Warszawie w wyroku z 6 czerwca 2012r. (I OSK 830/11) podnosząc, iż przepis art. 132 ust. 3a ugn należy odnieść do sytuacji, w której uchylene decyzji odszkodowawczej skutkuje nienależnością wypłaconego na podstawie tej decyzji odszkodowania. W wyroku WSA w Lublinie z dnia 8 listopada 2012 r. (II SA/Lu 615/12), który dotyczył zakresu odpowiedzialności podmiotu, na rzecz którego dokonano wywłaszczenia, Sąd doszedł do wniosku, iż odpowiedzialność tego podmiotu ograniczona jest do różnicy pomiędzy kwotą zwaloryzowanego odszkodowania, a wartością na nowo ustalonego odszkodowania. Sąd podkreślił, że w takiej sytuacji organ ma nie tylko uprawnienie, lecz obowiązek zaliczyć na poczet należnego odszkodowania wypłaconą już kwotę, wszak takie odszkodowanie strona już otrzymała. W tej sytuacji ustalenie ponownie odszkodowania może dotyczyć tylko tej części szkody, która nie została jeszcze wyrównana. Z uzasadnienia powoływanego wyroku wynika, że wywłaszczonej osobie prawo do odszkodowania przysługuje tylko raz, a wadliwość decyzji przyznającej odszkodowanie nie może tego prawa rozszerzać nakładając na podmiot nabywający działkę obowiązku wypłaty odszkodowania tyle razy ile nastąpi wyeliminowanie decyzji odszkodowawczej z porządku prawnego.

Zgodnie z powyższym i zakładając racjonalność ustawodawcy nie można dojść do wniosku, iż jego intencją było doprowadzenie do zwrotu kwoty odszkodowania tyle razy ile nastąpi wyeliminowanie decyzji odszkodowawczej z porządku prawnego, odwrotnie zaś należy przyjąć, że analizowany w sprawie przepis znajduje zastosowanie w sytuacji wyeliminowania takiej decyzji z obrotu prawnego na trwałe. Reasumując, w realiach niniejszej sprawy, przepis art. 132 ust. 3a ugn nie znajdzie zastosowania. Zdaniem Sądu, pozwana nie miała obowiązku zwrotu odszkodowania po uchyleniu decyzji Starosty (...) z dnia 08.07.2010 r., nr (...), albowiem sprawa została przekazana organowi I instancji do ponownego rozpoznania, a celem tego przekazania było jedynie ponowne ustalenie przez organ I instancji wysokości odszkodowania, a to wobec dezaktualizacji operatu szacunkowego, na podstawie którego podjęto decyzję. Organ odwoławczy skorzystał z uprawnień kasacyjnych, albowiem zaistniała konieczność usunięcia istotnych braków w przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego przez organ I instancji. Postępowanie ustalające wysokość odszkodowania zakończyło się wydaniem decyzji z dnia 03.12.2014r. określającej wysokość świadczenia należnego pozwanej na kwotę przekraczającą 16.000.000zł. Nie ulega zatem najmniejszej wątpliwości, że stronie pozwanej nadal przysługuje wierzytelność, której podstawa nigdy nie odpadła, a co jest przesłanką do stwierdzenia, że świadczenie jest nienależne (art. 410§ 2 kc). W związku z powyższym nie istnieją podstawy do zastosowania przepisu art. 410 § 2 kc. Mało tego to powód pozostaje dłużnikiem pozwanej na kwotę stanowiącą równowartość różnicy pomiędzy odszkodowaniem wypłaconym na podstawie decyzji z dnia 08.07.2010r., a należnym w związku z treścią decyzji z dnia 03.12.2014r.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie II wyroku, na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 2 ust. 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), obciążając nimi powoda jako stronę przegrywającą proces. Na koszty te składały się koszty zastępstwa procesowego pozwanego, obejmujące wynagrodzenie w kwocie 7.200,00 zł wynikające z § 6 pkt 7 oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

SSO Anna Łosik